

Sranantongo. Korte **handleiding** voor de **spelling** van het Sranantongo

(Bron: **Resolutie van 15 juli 1986** inzake **officiële spelling**)

1 Schrijf nooit **ie** maar **i**.

Fout: **pasie**
wienie

Goed: **pasi** (weg)
wini (winnen)

2 Schrijf nooit **ng** op het eind van een woord maar **n**

Fout: **tang**
eng

Goed: **tan** (blijven)
en (hij, zij, hem, haar)

3 Schrijf nooit in één woord dubbele **s**, dubbele **k**, enz.

Fout: **passi**
nakki

Goed: **pasi** (weg, straat)
naki (slaan)

4 Schrijf nooit in één woord dubbele **a (aa)**

Fout: **waarti**
Maandi

Goed: **warti** (waard)
mandi (boos zijn)

5 Schrijf nooit in één woord dubbele **e (ee)**

Fout: **dee**
pree

goed: **dei** (dag)
prei (spelen)

6 Schrijf nooit in **oe** woord dubbele **u**

Fout: **boekoe**
Foeroe

Goed: **buku** (boek)
furu (veel)

7 Schrijf nooit in één woord dubbele **o (oo)**, maar **ow**.

Fout: **skootu**
fooru

Goed: **skowtu** (politie)
fowru (kip, vogel)

8 Schrijf nooit **j**, altijd **y**.

Fout: **jari**
djari

Goed: **yari** (jaar)
dyari (erf, tuin)

9 Schrijf nooit **y** als tweede deel van een tweeklank.

Fout: **bay**
boy

Goed: **bai** (kopen)
boi (jongen)

10 Schrijf nooit **z**, altijd **s**; nooit **v**, altijd **f**.

Fout: **zabi**
azema
vri

Goed: **sabi** (weten)
asema (vampier)
fri (vrij)

11 Verder schrijft men:

Fout: **tjentji**
tjiri
djendjen
anjisa

Goed: **kenki** (veranderen)
kiri (doden)
gengen (klok, bel)
angisa (hoofddoek)

12 Waar er een of meerdere klanken worden uitgestoten (weggelaten), komt er een komma in de lucht (apostrof). **Mama** kan men afkorten als **m'ma**; wowoyo als w'woyo; bababi als b'bari.

Palatalisatie. is een klankverschuiving waarbij de articulatie van een medeklinker meestal onder invloed van een naburige klank verschuift in de richting van het harde verhemelte, het palatum.

Het Sranantongo onderscheidt palatale consonanten, zoals:

1. 'ge', gepalataliseerd als **'dye'** (**dje**); **geme**; je hoort **dyeme**; (zuchten/kermen). **Vb.:** A uma e geme - De vrouw zucht / kermt; geri (je hoort dyeri / djeri) – geel. **Vb.:** A pepre geri - De peper is geel; gersi (je hoort dyersi / djersi - lijken op. **Vb.:** Yu gersi yu brada - Je lijkt op je broer;4) gengen (je hoort dyendyen / djendjen) – bel. A gengen e loi - De bel luidt.

2. 'gi', gepalataliseerd als **'dyi'** (**dji**); 'gi' klinkt als 'dyi (dji) – geven. **Vb.:** Gi mi a buku - Geef mij het boek; 'lemki' klinkt als 'limtyi (limtjie) – lemmetje. **Vb.:** A lemki swa - Het lemmetje is zuur; lespeki, klinkt als lespetyi; (lespetji); A boi no abi lespeki gi en bigisma. **Vb.:** De jongen heeft geen respect voor zijn ouders

3. 'ke', gepalataliseerd als **'tye'** (**tje**). **Vb.:** 'ken', je hoort 'tyen' (tjen) – suikerriet. **Vb.:** Yu no lobi ken - Je houdt niet van suikerriet; 'keskesi', je hoort tjestyesi (tjestjesi). A abi wan keskesi - Hij heeft een aap.

4. 'ki', gepalataliseerd als **'tyi'** (**tji**); kibri, je hoort 'tyibri' (tjibri) - schuilen / verstopen; **Vb.** Den pikin e prei kibri - De kindren spelen verstoppertje; kiki, je hoort 'tyityi' (tjitji) - rukken / trekken; **Vb.** Gi mi wan kiki fu yu blakatitei - Geef mij een trek van je sjekkie; kiri, je hoort 'tyiri'(tjiri) - doden / vermoorden **Vb.** :Den kiri en - Ze hebben hem vermoord; bonki, je hoort 'bontyi' (bontji) – boon. **Vb.:** Den no lobi bonki - Ze houden niet van bonen. pikin, je hoort 'pityin' (pitjin) - klein / kind. **Vb.** A pikin stowtu - Het kind is stout.; grikibi, je hoort 'grityibi' (gritjibi) - een Surinaamse vogel. **Vb.:** A grikibi e kari grikibi - De grietjebie roept 'grietjebie'. brenki, je hoort 'brentyi' (brentji) - schitteren, glimmen. **Vb.:** Mi susu e brenki - Mijn schoenen glimmen; pakipaki, je hoort patyipaty'i (patjipatji) – schaamluis **Vb.:** A motyo abi pakipaki - De hoer heeft schaamluizen.

108 Sranantongo, a rutu (Surinaams de worteling)

Lezing: **Hugo Overman**. Plaats: **Tori-Oso Utka** (Utrecht), 23 juli 2000

Eerst iets over Hugo Overman, nu wijlen. Hij maakte deel uit van de spellingscommissie die in 1986 voor de nieuwe spelling Sranantongo heeft gezorgd. Deze kundige Surinamer heeft mij, bij hem thuis, heel veel bijgebracht van het Sranantongo, waardoor ik nu in staat ben om leerboeken en lespakketten Sranantongo samen te stellen. Op verzoek van mij heeft hij op 23 juli 2000 in Tori-Oso Utrecht een lezing gehouden over '*Sranantongo, a rutu*'. Hieronder een deel van de lezing.

Memre disi: Ini ala tongo, **taki ben de granwe bifosi skrifi, so tu nanga a Sranantongo**". (*Onthoud dit: "Wat alle talen betreft, was spreken van de taal voor het schrijven van de taal, zo ook wat het Sranantongo aangaat"*).

Tongo, so srefi leki ala tongo, Sranantongo e gi okasi fu kenki prakseri nanga trawan. Meki den kan sabi o fa yu e denki, fa yu e firi, san yu wani, noso san yu no wani.

Taki na poti sten, wortupisi nanga wortu meki den piki krin sei-nanga-sei, bakamakandra leki prakseri-lin.

Skrifi na poti sten, wortupisi nanga wortu ini prakseri-lin fu leisi nanga singi.

Mi sa taki tideneti fu den sani dyaso na ondro, sani di alasma musu sabi fu a tongo: rutu (*wortel*), gro (*groei*), historia (*geschiedenis*), skrifimodo (*schrijfwijze*), lin (*zinnen*), gramatika (*grammatica*) nanga semantika (*de betekenis van woorden*).

Tongo (taal)	sten (klank)	wortu (woord)	wortupisi (lettergreep)	prakseri-lin (zinnen)
------------------------	------------------------	-------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

Tongo. Fu taki krin dan tongo na sten di wi e meki wortu nanga den, sosrefi kruderi san den wani taki.

Wortu. Wortu sei-na-sei, noso baka-makandra e bodoi san taki noso skrifi.

Wortumarki. Wortu e skrifi nanga wortumarki (*letters*).

Wortupisi. Wan wortu kan prati ini wortupisi (*lettergrepen*).

Prakseri-lin. Nanga wortu yu kan meki prakseri-lin (zinnen).

Sten (klank). Wantu fu den sten na nososten (neusklanken, palatale klanken (*bij het harde verhemelte gevormde klank*), tusten (*tweeklanken*), plofklanken).

Skrifi. Skrifi den sten noso den wortu e meki na okasi fu leisi san skrifi noso san taki, noso san wi wani fu taki, noso tyari wan boskopu ini wan lin abra gi trawan.

Op de vraag van een aanwezige wat een dode taal is, was zijn antwoord: . *"Een taal is pas dood als de laatste spreker dood is. Dat is met het Nederlands in Guyana gebeurd waar een groep mensen Nederlands sprak. Toen de laatste spreker dood ging, was de Nederlandse taal dood in dat gebied.*